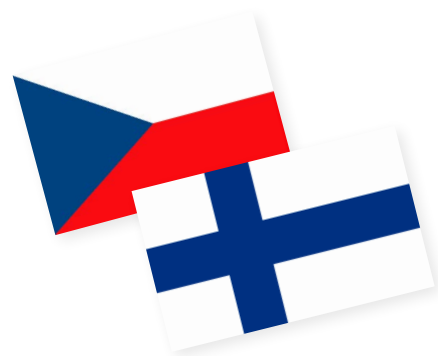

Näköala TŠEKKIIN

Suomi-Tšekki-seura ry:n julkaisu 2/2018

Suomi-Tšekki-seura ry

Kotisivut: www.suomi-tsekki-seura.fi
Sähköposti: info@suomi-tsekki-seura.fi
Seuran tilinumero:
Nordea 132330-109472
jäsenmaksu vuonna 2018: 25 e
58. vuosikerta

Näköala TŠEKKIIN

Näköala Tšekkiin on Suomi-Tšekki-seura ry:n virallinen jäsenlehti, joka ilmestyy 1-2 kertaa vuodessa ja postitetaan kaikille seuran jäsenille sekä yhteistyökumppaneille.

Julkaisija:

Suomi-Tšekki-seura ry

Päätoimittaja:

Jari Aula, jariaula@hotmail.com

Lehden toimituskunta:

Jari Aula, Heikki Larmola, Petteri Peuranen

Lehteen kirjoittaneet vastaavat kaikki omista kirjoituksistaan.

Taitto: Liisa Lähteenmäki

Kansikuva: Hunajaviinilaatikoista tehty kuusi Brnossa. **Kuva:** Petteri Peuranen.

ISSN: 1459-420X

Painopaikka:

Näkövammaisten liiton kirjapaino 2018

SISÄLLYS

Puheenjohtajan palsta **s. 3**

Hanne Lempinen

Uutiskatsaus **s. 4**

Petteri Peuranen ja Jari Aula

Tšekin 100-vuotisjuhla **s. 8**

Prahan kevät
ja operaatio Tonava, osa 2. **s. 10**

Heikki Larmola

Jussi Valtonen
menestysromaani
julkaistiin Tšekissä **s. 18**

Erkki Mervaala

Suomelle kultaa
salibandyn MM-kisoista
Prahassa **s. 20**

Petteri Peuranen

Isoisää etsimässä, osa 2. **s. 22**

Tomi Nohynek

Menneitä tapahtumia **s. 28**

Hradec Královén katutaidetta.

Petteri Peuranen

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Hanne Lempinen

Ahoj kaikki!

Tätä kirjoittaessani on 5. joulukuuta ja Tšekissä vietetään pian Pyhän Mikulášin päivää. Vuodesta 2015 lähtien olemme järjestäneet jäsenille Pyhän Mikulášin päivän juhlan. Toivottavasti tämä traditio jatkuu, vaikka tänä vuonna olikin välivuosi isompien juhlien vuoksi.

Tämä on minun viimeinen Puheenjohtajan palstani. Aloitin seuran hallituksen jäsenenä kolmikymppisenä ikuisena opiskelijana vuonna 2012 ja hallituksen puheenjohtajana aloitin 17.3.2014.

Olemme ehtineet touhuta vaikka mitä. Kaikkea elokuvien, urheilun, taiteen, kirjallisuuden, historian, musiikin ja tšekkiläisten joulukerkkujen (vánoční cukroví) leipomisen väliltä. Mutta ennen kaikkea, minä rakastan juhlia ja niiden järjestämistä, joten ne ovat jääneet tämän pj-kauteeni ajalta parhaiten mieleen.

Juhannuksen alla 2014 olimme tyhjentämässä seuran varastoa ja löysimme kaikennäköisiä aarteita. Muun muassa vanhoja asiakirjoja, joista ilmeni, että meneillään on Suomi-Tšekki-seuran 20-vuotisjuhlavuosi, koska seura on perustettu 15.2.1994. Siitä lähti idea juhliin. Ja kun löysimme samaisesta kellarista laatikollisen vanhoja valokuvia, tiesimme, että niistä tulisi hieno näyttely. Tuumasta toimeen - 12.2.2015 järjestim-

me Suomi-Tšekki-seuran 20-vuotisjuhlat Tšekin suurlähetystön tiloissa. Samalla rakensimme seinille valokuvanäyttelyn "Jokapäiväistä elämää Tšekkoslovakiassa - Každodenní život v Československu", joka oli upea, vaikka itse sanonkin. Kaikin puolin erittäin onnistunut tilaisuus!

Toinen suurempi juhla oli nyt syksyllä, kun 20.10.2018 juhlimme 100-vuotiaista Tšekkiä (virallinen päivä oli 28.10). Juhlan kunniaksi loihdimme tšekkiläisen pubitunnelman keskelle Helsingin syksyä. Ruuaksi olimme valmistaneet tietysti tšekkiläisiä herkkuja, ja musiikkia oli vanhoista tšekki-iskelmistä suosittuihin pop-kappaleisiin. Hauskaa oli ja tšekkiläistä olutta riitti!

Minä puolestani kiitän kaikkia seuran jäseniä tapahtumiin osallistumisesta ja seuran hallituksen jäseniä yhteistyöstä. Viisi vuotta on sopiva aika, ja nyt siirrän puheenjohtajan nuijan (sekin löytyi sieltä varaston kätköistä) eteenpäin. Yksi juttu vielä kuitenkin, seuran vuosikokous pidetään keväällä, nähdään vielä siellä! 🇨🇪

Terkuin

Hanne

Suomi-Tšekki-seuran puheenjohtaja
03/2014-03/2019

Uutiskatsaus

Tšekin lähikuukausien tapahtumista

KESÄ 2018 KUUMIN 244 VUOTEEN KLEMENTINUMIN MITTAUSASEMALLA

Kulunut kesä oli Tšekin lämpimin sitten vuoden 1775, jolloin aloitettiin säännölliset mittaukset Prahan Klementinumissa, maan vanhimmalla mittausasemalla. Tšekin meteorologisen laitoksen mukaan kesän keskilämpötila oli 22,7 astetta. Myös mennyt kevät oli poikkeuksellisen lämmin. (6.9.)

SOSIOLOGI: TŠEKIT ALKANEET 1900- LUVULLA VIETTÄÄ AIKAA PÄÄASIASSA TELEVISION ÄÄRESSÄ

Kaarlen yliopiston filosofisen tiedekunnan sosiologin **Jaromír Mazákin** mukaan viimeisen sadan vuoden aikana tšekit ovat muuttuneet perhekeskeisistä ja kotipainotteisista vapaa-ajanviettäjästä älypuhelinien käyttäjiksi. Vanhempi sukupolvi viettää vapaa-aikaansa television ääressä. Vaikutusta on ollut myös teknologialla, poliittisella valalla ja talouskehityksellä. (8.9.)

PLZEŇ KOKI SUURENMOISEN MYYTY MORSIAN -OOPPERAELÄMYKSEN KESKUSAUKIOILLA

Bedřich Smetanan ooppera *Myyty morsian* (*Prodaná nevěsta*) esitettiin jättikokoonpanossa Plzeňin vanhankaupungin keskustorilla. Ulkoilmaesitykseen otti osaa yli 350 esiintyjää. Oopperaa tahdittivat myös valtaiset kulissit, panoraamanäyttämö, ja mukana oli jopa eläviä eläimiä. Esityksen näki muutama tuhat ihmistä. Esityksen ohjasi **Tomás Pilář**, ja pääosissa olivat plzeňiläinen **Ivana Veberová** Mařenkan osassa sekä **Aleš Briscein** ja **Jevhen Šokalo**. Jopa piispa **Tomáš Holub** kuului avustajakaartiin, ja Prazdrojn olut-museosta lainatun oluthanan laskijana oli panimomestari **Václav Berka**. Smetana opiskeli aikanaan

Plzeňissä. Niinpä oopperan roolihenkilöiden yllä oli plzeňiläisiä kansallispukuja. (8.9.)

Petteri Peuranen

Kuvassa Plzeňin keskusaukio.

ANALYYSI: SOME-KIUSAAMINEN KOULUISSA YLEISTÄ, FYYSINEN VÄKIVALTAKAAN EI OLE KADONNUT

Koulujen verkkokiusaaminen on yleistä, mutta fyysistä väkivaltaakin esiintyy. Koulukiusaaminen ilmenee yleensä pilkantekona ja kiristyksenä, mutta usein on myös seksuaalista häirintää tai solvauksia. Asiaa on selvitelty yli tuhannen tšekkiläisen koulun osalta. Nettikiusaamista esiintyy ainakin 15 prosentissa tapauksia. (18.9.)

PRAHAN LINNAN EDUSTUSTILAT AVATTIIN YLEISÖLLE

Avoimien ovien päivänä Prahan linnan Rothmayerin salissa oli mahdollista tutustua erilaisiin kunniamerkkeihin. Lisäksi oli esillä 15 käsin puhallettua kristallivaasia, jotka Moser-niminen firma lahjoitti Prahan linnaan Tšekin 100-vuotispäivän kunniaksi. (6.10.)

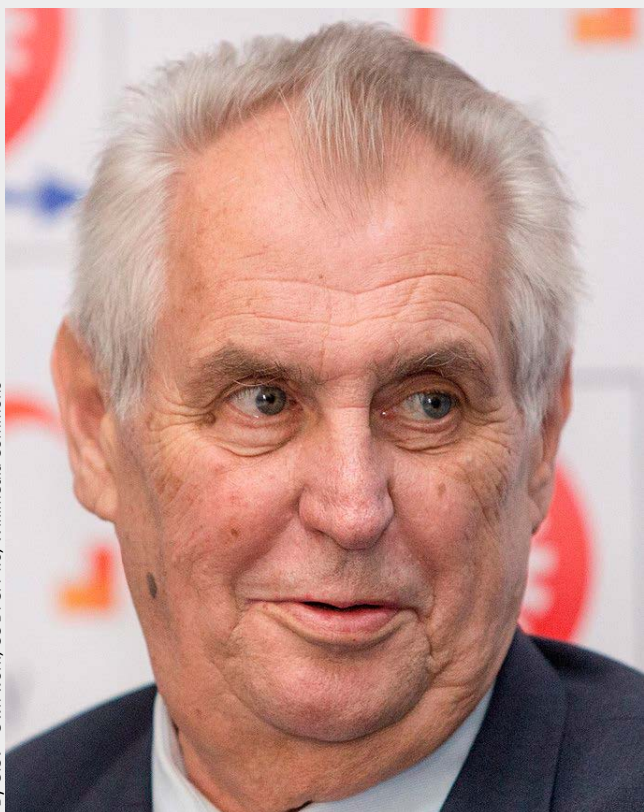

Petteri Peuranen

Kuvassa Prahan linna.

TŠEIKIN HALLITUSKOKOONPANO EI VIELÄKÄÄN PÄÄSSYT SOPUUN MINIMIPALKKOJEN KOROTTAMISESTA

ANO ja ČSSD eivät päässeet sopuun edes siitä, kuinka paljon minimipalkkoja olisi määrä nostaa tammikuusta lähtien. Näin ilmoitti valtionvarainministeri **Alena Schillerová** (ANO). ČSSD ehdottaa 1200 kruunun nostosta, ANO puolestaan 1000 kruunun korotusta. Tšekin nykyinen minimipalkka on 12 200 kruunua (noin 470 euroa). Minimipalkkojen nostamisesta tulee päättämään hallitus. Tšekin Ammattiyhdistysten liitto on vaatinut 1500 kruunun korotusta. (12.10.)

By OISV - Own work, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Kuvassa presidentti Miloš Zeman.

” Pysyvän kesäajan valitsisi 44 prosenttia ja pysyvän talvi-/normaaliajan 24 prosenttia vastanneista.

TŠEIKIN PRESIDENTTI MILOŠ ZEMAN KRITISOI YRITYKSISTÄ PUUTTUA (VISEGRAD) V4-MAIDEN SISÄISIIN ASIOIHIN

Presidentin mielestä muiden EU-maiden puuttuminen Visegrad-maiden asioihin on tarpeetonta ja johtaa vain maiden eriytymiseen. Zeman tähdentää Visegrad-maiden yhteistä kielteistä suhtautumista pakolaiskysymykseen ja pakollisiin kiintiöihin. (12.10.)

TUTKIMUKSEN MUKAAN 70 % KANSASTA KANNATTAA KELLOJEN SIIRTÄMISEN LOPETTAMISTA - HALLITUS NORMAALIAJAN PUOLELLA

Näin ilmenee STEM/MARK:in tekemästä mielipidetutkimuksesta. Pysyvän kesäajan valitsisi 44 prosenttia ja pysyvän talvi-/normaaliajan 24 prosenttia vastanneista. Tšekin hallitus on puolestaan pysyvän talviajan kannalla. Tätä mieltä on myös pääministeri **Andrej Babiš**, joka perustelee mielipiteensä nimenomaan lääketieteellisiin faktoihin nojaten. (5. & 31.10.)

MERKEL JA MACRON VIERAILIVAT TŠEIKISSÄ

Saksan liittokansleri **Angela Merkel** ja Ranskan presidentti **Emmanuel Macron** vierailivat Prahassa juhlistamassa Tšekin perustamisen 100-vuotispäivää. Macron vieraili myös Bratislavassa tapaamassa Slovakian presidenttiä **Andrej Kiskaa** ja pääministeri **Peter Pellegriniä**. Asialistalla olivat mm. Euroopan pakolaiskysymys, EU:n uu-

distaminen ja Macronin halu lämmittää suhteita keskeisen Euroopan maihin, joissa hän sanoi vierailleen harvoin. Myös Euroopan yhteinen puolustus ja internetjättien verottaminen nousivat esille. Onnittelukirjeen itsenäisen Tšekkoslovaki-
an syntymisen 100-vuotispäivän johdosta lähetti-
vät myös mm. Britannian kuningatar **Elisabeth II**, Italian presidentti **Sergio Mattarella** ja Aust-
ralian kenraalikuvernööri **Peter Cosgrove**. Myös
USA:n presidentti **Donald Trump** onnitteli Miloš
Zemania. Samoin Venäjän presidentti **Vladimir
Putin** onnitteli Zemania sähköitse, ja toivotti tše-
keille onnea ja menestystä. Putinin mukaan kah-
denkeskeinen dialogin kehittäminen ja rakentava
yhteistyö eri aloilla vastaa kummankin maan int-
ressejä. (26.–28.10.)

TŠEKin RAUTATIED (ČESKÉ DRÁHY) KULJETTANUT KYMMENEN KUUKAUDEN SISÄLLÄ 133,7 MILJOONAA MATKUSTAJAA

Määrä on 2,8 miljoonaa enemmän kuin vastaava-
na aikana viime vuonna. Merkittävän matkustaja-
määrien lisäyksen syyskuussa toivat uudet lippu-
jen opiskelija- ja eläkeläisalennukset. Myös ČD:n
kilpailevan yrityksen RegioJetin matkustajamää-
rät lisääntyivät uusien junayhteyksien (Prahasta
Brnon kautta Wieniin ja Bratislavaan sekä Ostra-
van kautta Itä-Slovakiaan) myötä. Myös yksityisen
LeoExpressin matkustajamäärä kasvoi. (26.10.)

Petteri Peuranen

Kuva: RegioJet saapumassa Ostravan asemalle.

TŠEKKI MUISTELI MARRASKUUN 1989 TAPAHTUMIA JUHLALLISUUKSIN JA MIELENOSOITUKSIN

Tšekissä muisteltiin marraskuun 1989 samettival-
lankumousta perinteiseen tapaan. Ihmiset sytytti-
vät kynttilöitä ja laskivat kukkia Prahan Národní
třídalla. Prahan lisäksi marraskuuta 1989 muistel-
tiin myös mm. Ostravassa, Brnossa ja Liberecissä.
Pääministeri Andrej Babiš sai myös oman osansa.
Prahan Vanhankaupunginlaukiolla tuhannet ihmi-
set vaativat banderollein ja lipuin pääministerin
eroa. Babiš laski kukan Národní třídalla ja mat-
kusti sen jälkeen Sveitsiin. Babišin ja ”Vapaus ja
suora demokratia” -liikkeen (*Svoboda a přímá
demokracie*) puheenjohtajan **Tomio Okamuran**
laskemat kukat heitettiin myöhemmin roskakoriin
läsnä olleiden mielenosoittajien toimesta. Babiš
arvosteli journalistien häikäilemättömyyttä ja il-
moitti, ettei koskaan eroaisi. (18.11.)

Petteri Peuranen

OPISKELIJAT KOKOONTUIVAT PRAHAN ALBERTOVISSA

Prahan Albertoissa raikui kansallislaulu, ja kor-
keakoulujen rehtorit ja opiskelijat puhuivat. Kaar-
len yliopiston rehtori **Tomáš Zima** muistutti, että
niin kauan kun tšekit ovat yhtenäisiä, hän puolus-
taa vapautta ja demokratiaa. Hänen mukaansa
vuosien 1939 ja 1989 tapahtumat muistuttavat
toisiaan. (18.11.)

INTERNET-KOTITALOUKSIEN MÄÄRÄ NOUSSUT 80 PROSENTTIIN, TŠEKKI LAAHAA JÄLJESSÄ EU:N TASOSTA

Tšekin kotitalouksien internetin käyttö on 80 prosenttia, mikä on 13 prosenttiyksikköä enemmän kuin viisi vuotta sitten. Tšekki on kuitenkin jäljessä eurooppalaista keskitasoa, mikä on seitsemän prosenttiyksikköä vähemmän, ilmenee Tšekin tilastokeskuksen julkistamista tiedoista. Lähes 45 prosenttia kotitalouksista käyttää langatonta digiyhteyttä, 25 prosenttia kaapeliyhteyttä ja 15 prosenttia laajakaistaa. Internetiä käyttää yli 16-vuotiaista 7,1 miljoonaa tšekkiä. Joka toinen tšekki seuraa netin kautta videoita, eniten Youtubea, ja mieluisaa on myös television katsominen internetissä. (19.11.)

TŠEKKI HALUAA DIGITALISAATIOSSA SAAVUTTA VIRON TASON

Pääministeri Babiš, hallituksen digivaltuutettu **Vladimír Dzurilla** ja Viron pääministeri **Jüri Ratas** keskustelivat mahdollisesta yhteistyöstä. Babiš ilmoitti ihanteekseen Viron, jossa kansalaisten ei tarvitse juosta virastoissa, vaan kaikki hoituu digitaalisesti, esim. äänestäminen ja veroilmoituksen jättäminen. Samalla byrokratia vähenisi ja kansalaisten, yritysten ja elinkeinonharjoittajien mukavuus lisääntyisi. Ensiaskeleena tulevasta kehityksestä oli kesällä käyttöön otettu sirullinen henkilökortti. Babiš ei kuitenkaan täsmentänyt, milloin Tšekin olisi tarkoitus saavuttaa Viron taso. (23.11.)

TUTKIMUS: SUURIN OSA KANSASTA EI LUOTA PÄÄMINISTERI BABIŠIIN

Babišiin luottaa ainoastaan 37 prosenttia vastanneista, ilmenee Tšekin television teettämästä tutkimuksesta. Vain ANO:n kannattajat ovat suurimmaksi osaksi Babišin kannalla. (25.11.)

*Uutiskoosteen toimittivat ja käänivät:
Jari Aula ja Petteri Peuranen*

By David Sedlecký - Own work, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Kuvassa: Pääministeri Andrej Babiš ei nauti kansan suosiota.

”Prahan Vanhankaupungin-aukiolla tuhannet ihmiset vaativat banderollein ja lipuin pääministerin eroa.

Lidové Noviny 29.10.1918:

”Tšekkoslovakian tasavalta julistettu

Tšekkoslovakian kansa! Ikiaikainen unesi on käynyt toteen. Tšekkoslovakian valtio on tästä päivästä alkaen astunut maailman itsenäisten sivistysvaltioiden joukkoon.” Näillä sanoilla ilmoitti Lidové Noviny -lehti numerossa 297 vuonna 1918 Brnossa tiistaina 29. lokakuuta uuden valtion syntymisestä. Kuvat: Petteri Peuranen

Tšekki vietti 100-vuotispäiväänsä moninaisin juhlallisuuksin ja tapahtumin. Prahan lisäksi itsenäisyyttä juhlistettiin mm. Brnossa, Ostravassa, Olomoucissa ja monissa muissa kaupungeissa. Prahassa järjestettiin suuri sotilasparaati Evropská třídalla ja Vítězné námestilla, joka oli suurin laatuaan Tšekin tasavallan historiassa. Paraatiin osallistui yli 2100 sotilashenkilöä. Reitti kulki Evropská-katua. Paraatissa esiteltiin uusinta sotilasteknologiaa, ja Gripen-hävittäjät lensivät taivaalla. Paraatia seurasivat mm. presidentti **Zeman**, pääministeri **Babiš**, Slovakian pääministeri **Pellegrini** sekä USA:n puolustusministeri **Mattis**. Kutsuvieraita oli paikalla 1500, joukossa myös sotaveteraaneja. Paraatin avauspuheenvuorossaan presidentti Zeman puolustusvoimain ylipäällikkönä piti terrorisminvastaisen puheen ja muistutti Tšekin armeijan olevan vapaan yhteiskunnan armeija.

Itsenäisyyspäivän juhlallisuuksia seurasi Tšekin television lähetysten kautta yli 3,5 miljoonaa katsojaa, joista itse paraatia seurasi lähes miljoona katsojaa. Aamupäivällä paljastettiin tasavallan ensimmäisen presidentin **T. G. Masarykin** patsas lähellä Vítězné-aukiota. Eri puolilla Prahaa järjestettiin ulkoilmakonsertteja, joissa esiintyvät mm. **Karel Gott**, **Marta Kubišová**, **Jiří Suchý** ja **Helena Vondráčková**.

Kansallismuseo avasi ovensa yleisölle kolmen vuoden ja noin 1,8 miljardin kruunun (69,3 miljoonaa euroa) peruskorjauksen jälkeen. Kyseessä

on Tšekin tasavallan historian suurin ja monimutkaisin peruskorjausprojekti. Kiinnostuneita prahalaisia oli tutustumassa uudistettuun museoon noin 7000. Museo avataan kokonaisuudessaan asteittain kevään 2019 aikana. Museossa on nyt ensimmäistä kertaa esillä kokoelma alkuperäisiä asiakirjoja tapahtumista, joilla on ollut vaikutusta Tšekkoslovakian kohtalon käännteisiin, mm. Pittsburghin ja Münchenin sopimukset sekä Versaillesin ja Trianonin rauhansopimukset.

Prahan linnassa avattiin yleisöltä tavallisesti suljetut edustustilat. Vierailijat saivat tutustua tiloihin, joissa presidentit ovat hoitaneet perustuslaillisiin valtaoikeuksiinsa kuuluvia tehtäviä. Rothmayerin salissa oli esillä ensimmäistä kertaa, ei ainoastaan tšekkiläisten ritarikuntien, vaan myös korkeita ulkomaisia kunniamerkkejä.

Jungmannovo náměstilla Prahan keskustassa oli ”Art and Food zone” -tapahtuma, jossa ihmisille tarjottiin mm. viiriäisiä vanhatšekkiläiseen tapaan sekä ohukaisia ja hanhenmaksaa. Sunnuntai-iltana järjestettiin synkän sateisesta säästä huolimatta suuri ilotulitus, joka symbolisesti alkoi kello 19.18 ja kesti 10 minuuttia. Vltavan rantakadulla oli ihmisiä tungokseen asti.

Vanhankaupunginaukion raatihuoneen kuuluisa astronominen kello eli Orloj käynnistettiin puoli vuotta kestäneen kunnostuksen jälkeen. Orloj on maailman vanhin ihmiskäden tekemä mekaaninen laite, joka on toiminut jo yli 600 vuotta! Edellinen peruskorjaus sille tehtiin 1940-luvun lopulla. 🇨🇪

Kuuluisa Orloj-kello.

Kansallismuseo.

Tasavallan ensimmäisen presidentin T. G. Masarykin patsas.

Hallituksen edustushuvila Kramarova vila juhla- ja valaistuksessa.

Prahan kevät ja *operaatio* *Tonava*

Osa 2, jatkoa edellisestä numerosta

Teksti: VTT Heikki Larmola

Tšekkoslovakian taloudellisen kehityksen pysähtyminen 1960-luvulla aiheutti vaatimukset talousreformeista. Läntinen ja eteläinen kapitalistinen naapuri, sekä Saksan liittotasavalta että Itävalta, näyttivät vaurastuvan ennätysvauhtia, kun taas itäblokin kehittyneiden maa Tšekkoslovakia oli jäänyt niistä armotta jälkeen. Kevyttä teollisuutta oli laiminlyöty raskaan teollisuuden ja aseiden tuotannon kustannuksella mahdottomien tuotantovaatimusten vuoksi, eikä maatalous saavuttanut sotaa edeltänyttä, vuoden 1937 tasoa kuin vasta vuonna 1960. Pian todettiin, että talousreformit eivät olisi mahdollisia ilman poliittisia uudistuksia.

Valta- ja voimapolitiikka ajavat aina aatepolitiikan edelle

Ennen miehitystä Tšekkoslovakia oli ollut ainoa Varsovan liiton maa, jossa ei ollut neuvostojoukkoja. Niin amerikkalaiset kuin venäläisetkin poistuivat maasta loppuvuodesta 1945 karkotettuaan **Hitlerin** Saksan *Wehrmachtin* miehittäjät.

Vuonna 1968 Tšekkoslovakia näytti lähtevän sotilaspoliittisesti omille teilleen, vaikkei se aikonutkaan jättää Varsovan liittoa. Neuvostoliiton diktatorinen johtoasema ja sotilasliiton puolustusstrategia perustui yksinomaan Moskovon turvallisuusintresseille myös Puolassa, Unkarissa ja

Romaniassa. Romaniahan ei sittemmin osallistunutkaan miehitykseen. Päinvastoin, **Ceaușescu** kävi Prahassa antamassa tukensa maan uudistuslinjalle, tosin näyttääkseen Neuvostoliitolle kansallista itsenäisyyttään. Myös Albanian vanhoillinen diktaattori **Enver Hoxha** vastusti **Maon** tuolloin kulttuurivallankumousta elävän Kiinan

uskollisena liittolaisena neuvostomiehitystä. Ainoa Tšekkoslovakian uudistajien vilpittömän tukija sosialistisen maan johtajana oli Jugoslavian marsalkka ja presidentti **Josip Broz Tito**, joka itsenäisten työläisneuvostojen järjestelmän kehittäjänä oli osittain inspiroinut myös Tšekkoslovakian talousuudistajia.

Sotilaspolitiikkaa käytännössä

Tšekkoslovakian kansanarmeijan ČLA:n tehtävänä olisi suursodan syttyessä ollut sitoa NATO:n voimat Saksan liittotasavallan eteläosiin. Siksi sen upseerit pelkäsivät ihan aiheellisesti maansa joutuvan läntisten ydinaseiden maalitauluksi. Niinpä he kaavailivat maalleen itsenäistä puolustusstra-

tegiaa, joka perustuisi maan omille kansallisille eduille. Itsenäisen sotilaspolitiikan lähtökohtana oli koko Euroopan kattava kollektiivinen turvallisuusjärjestelmä, joka perustuisi maanosan valtioiden keskinäisille hyökkäämättömyyssopimuksille. Siten kaikki vieraissa maissa oleskelevat joukot voitaisiin vetää pois. Keski-Euroopan ydinaseista vapaa vyöhyke takaisi Tšekkoslovakian turvallisuuden paljon paremmin kuin Varsovan liiton jäsenyys.

Elokuun 18. päivänä 1968 Moskovassa pidettiin viiden Varsovan liiton maan (Neuvostoliitto, DDR, Puola, Unkari, Bulgaria) puoluejohtajien huippukokous. Tuolloin NKP:n pääsihteeri **Brežnev** ilmoitti kollegoilleen saaneensa tšekkoslovakialaisilta poliitikoilta kirjeitä, joissa pyydettiin apua maata uhkaavan vastavallankumouksen torjumiseksi. Lopullinen päätös Tšekkoslovakian miehityksestä tehtiin vain pari päivää ennen sen toteuttamista.

Miehityksen tapahtumat alkavat

Elokuun 20:nä tuntia ennen puolta yötä 23 neuvostodivisioonaa, kaksi puolalasta divisioonaa, yksi unkarilainen divisioona ja bulgarialainen prikaati ylittivät Tšekkoslovakian rajat pohjoisesta, idästä ja etelästä. Itä-Saksan, DDR:n kansanarmeijan joukot pysäytettiin Moskovän käskystä rajalle. Aamuyön tunteina neuvostojoukot ottivat haltuunsa Prahan Ruzynen lentokentän, nykyisen Václav Havelin lentokentän, ja Antonov-kuljetuskoneet laskeutuivat kiitoradoille yhden koneen minuuttivauhtia tuoden mukanaan tankkeja, panssariautoja ja joukkoja.

Elokuun 21. päivän aamun valjetessa puolet Tšekkoslovakian kommunistisen puolueen (KSČ) keskuskomitean puhemiesistä oli pidätetty, maan hallituksen toiminta ehkäisty ja maa kokonaisuudessaan miehitetty. Tšekkoslovakian uudistusjohto ehti välittää maan armeijalle vetoomuksen pysyä kasarmeissaan turhan verenvuodatuksen välttämiseksi, ennen kuin heidät kidnappattiin. Armeija totteli.

Miehitysjoukoille selvisi nopeasti, etteivät he olleet tervetulleita. Maan väestö aloitti tehokkaan passiivisen vastarinnan. Prahan kevättä ei voitu likvidoida heti. Se murennettiin vähitellen. Poliit-

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen pääsihteeri Leonid Brežnev kertoi saaneensa tšekkoslovakialaisilta poliitikoilta avunpyyntökirjeitä.

Photo by Kohls, Ulrich extracted by Fredy.00 derivative work: Marenko ale (CC BY-SA 3.0), via Wikimedia Commons

” Lopullinen päätös Tšekkoslovakian miehityksestä tehtiin vain pari päivää ennen sen toteuttamista.

tiset puhdistukset ja muut alistamistoimenpiteet vaativat vielä pari vuotta, ennen kuin Moskovän hyväksymä uusi johto tunsu asemansa turvatuksi.

Tartuntavaarallinen Prahan tauti

Miksi Neuvostoliitto ryhtyi miehitykseen, jonka seurauksena se menetti omaa kansainvälistä uskottavuuttaan, kärjisti maailman kommunistisen liikkeen ristiriitoja ja hävitti Tšekkoslovakiasta loputkin venäläissympatiat, joita siellä historialli-

sista syistä oli vielä jäljellä? Olihan puna-armeija vapauttanut melkein koko maan natsimiehityksestä vuosina 1944–45. Miksi Neuvostoliitto nosti maan johtoon poliitikot, joita ei kannatettu, ja palautti järjestelmän, josta juuri oli haluttu päästä eroon? Kylmä sota oli yhä käynnissä ja kaksina-painen maailmanjärjestelmä oli vielä voimissaan. Kummallakaan suurvallalla ei ollut varaa vetäytyä kerran saavuttamistaan valta-asemista. Yhdysvallat soti Vietnamissa, ja Neuvostoliitto varjeli yhtä mustasukkaisesti eurooppalaisen valtapiirinsä koskemattomuutta. Brežnev sanoi **Dubčekille** suoraan, että Tšekkoslovakia oli kuulunut Neuvostoliiton vaikutuspiiriin toisesta maailmansodasta asti, eikä siitä enää luovuttaisi. Dubčekille ja muille Tšekkoslovakian edustajille muistutettiin myös 144 000 kaatuneesta puna-armeijalaisesta, jotka maan vapauttaminen saksalaisista vaati. Valtapoliittiset, ideologiset ja sotilaalliset vaikuttimet kietoutuivat toisiinsa.

Varsovan liiton miehityksen myötä Alexander Dubčekin aloittamat poliittiset uudistukset peruttiin.

Moskovan motiivit

Sotilaalliset näkökohdat olivat Moskovalle luultavasti kuitenkin tärkeämmät kuin puhtaasti poliittiset. Tšekkoslovakian muuttuminen epäluotettavaksi liittolaiseksi tai sen liukuminen kokonaan irti itäisestä sotilasliitosta olisi heikentänyt merkittävästi Neuvostoliiton strategisia asemia Euroopassa. Tässä yhteydessä Neuvostoliitto halusi myös varmistaa selustansa voidakseen kuljettaa lisäjoukkoja Kiinan varalta. Vuonna 1969 Neuvostoliiton joukot hyökkäsivät Kiinaan ainakin kahdesti, puhumattakaan Ussur-joen välikohtauksista näiden kahden jättiläisen välillä.

Myös poliittisesti Tšekkoslovakian kokeilu oli vaarallinen: levitessään ”Prahan tauti” olisi horjuttanut liittolaismaidenkin valtarakenteita. DDR:n **Walter Ulbricht** ja Puolan **Władysław Gomułka** pelkäsivät aiheellisesti omien asemiensä puolesta. Puolalaiset opiskelijat olivat jo ehtineet vasta äskettäin osoittaa mieltä omaa hallitustaan vastaan ja eteläisen naapurinsa uudistusten puolesta. Myös Neuvostoliiton läntisten, ei-venäläisten tasavaltojen puoluejohtajat pelkäsivät poliittista tartuntavaaraa. He vaativat jo varhain aseellista väliintuloa Moskovan keskusjohdon vielä epäroidessa. Erityisesti Ukrainan puoluejohtaja **Pjotr Šelest** vaati sotilaiden käyttämistä. Unkarin **János Kádár** sen sijaan hankki itselleen sisäpoliittista liikumavapautta Tšekkoslovakian kustannuksella. Osallistumalla miehitykseen Unkari saattoi korostaa ulko- ja sotilaspoliittista uskollisuuttaan, mutta jatkaa samalla talousuudistuksiaan kenenkään häiritsemättä.

Porvarillisen tasavallan aave

Vanhoillisilla kommunistijohtajilla olikin syytä huolestua. Tšekkoslovakian kommunistipuolueen (KSČ) huhtikuussa julkistettu Toimintaohjelma (Akční program KSČ, AP) olisi todennäköisesti murentanut ”proletariaatin diktatuurin” ainakin sellaisena kuin sitä oli sovellettu **Stalinin** oppien mukaisesti kommunistien valtaannoususta lähtien. Sen yhteydessä tuli tunnetuksi ilmaisu ”ihmiskasvoinen sosialismi” (socialismus s lidskou tváří). Muistelmissaan Dubček myönsi, että toteutuessaan Akční program, AP olisi todennäköisesti johtanut monipuoluedemokratiaan. Se olisi tuonut

Prahan kevät näytti siis irrottavan Tšekkoslovakian kommunistisesta yhteisöstä ja vievän maata kohti länsieurooppalaista sosiaalidemokratiaa.

Tšekkoslovakiaan myös markkinatalouden aineksia vapauttaessaan yritykset riippuvuudestaan puolue- ja valtioelimistä. Samalla kun KSČ:n uudistajat vakuuttivat uskollisuuttaan liittolaismaille, he halusivat varata Tšekkoslovakialle oikeuden itsenäisiin ulkopoliittisiin kannanottoihin.

Kirjailija **Ludvík Vaculík**, vanha puolueen jäsen, säikytteli vanhoillisia vaatimalla länsimaista demokratiaa ”2000 sanan” (Dva tisíce slov) vetoomuksessaan. Siinä kehoitettiin sitä paitsi kansalaisia lakkoilemaan ja osoittamaan mieltään konservatiivien eli neuvostomielisten vastahyökkäysten varalta. Vetoomuksen allekirjoittivat monet nimikkäät kansalaiset. Juuri Vaculíkin vetoamus sai liittolaismaiden johtajat takajaloilleen, vaikka KSČ:n keskuskomitea sanoutuikin siitä irti. Uudistusjohto ei millään lailla painostanut, eikä ahdistellut ”2000 sanan” allekirjoittajia huolimatta liittolaisten vaatimuksista.

Prahan kevät näytti siis irrottavan Tšekkoslovakian kommunistisesta yhteisöstä ja vievän maata kohti länsieurooppalaista sosiaalidemokratiaa. Itsenäinen Sosiaalidemokraattinen puoluekin oli uudelleen perusteilla sen jälkeen, kun se kesälä 1948 oli sulautettu pakolla kommunisteihin. KSČ:n vanhoillinen vähemmistö oli näkevinään jo ”porvarillisen tasavallan” syntyvän uudelleen. Samaa aavetta tarkkailtiin levottomina myös Moskovasta, Varsovasta ja Itä-Berlinistä.

Miehittäjät kutsuttiin maahan

Neuvostojohto väitti heti miehityksen käynnistyttyä, että Tšekkoslovakian ”terveet poliittiset voimat” olivat pyytäneet Varsovan liiton apua. Paljon myöhemmin sitten selvisi, että avunpyynnöt olivat totta. Brežneville oli toimitettu kutsukirjeitä, jopa useammankin kerran. Tšekkosloveniassa oli tosin tuolloin ”terveitä poliittisia voimia” hyvin vähän. Kirjeiden allekirjoittajat olivat kourallinen KSČ:n

keskuskomitean jäseniä, jotka olivat poliittisesti täysin eristyksissä ja vailla kansansa tukea.

Unkarin entisen johtajan János Kádárin myöhemmin antamien tietojen mukaan Brežnev sai ensimmäisen kirjeensä Bratislavassa elokuun 3:ntenä, jolloin Tšekkoslovakian johtajat taas kerran oli haastettu muiden liittolaismaiden kuultaviksi. Tšekkoslovakian valtuuskuntaan oli vanhoillisen vähemmistön edustajana otettu mukaan Slovakian silloinen puoluejohtaja **Vasil Bilák**, joka siten pääsi viemään avunpyyntönsä vaivihkaa perille. Bilák tietysti kiisti Kádárin antaman tiedon. Hänen mukaansa muuan KSČ:n sihteeristön avustaja, tosin hänen läsnäollessaan, ojensi mainitun kirjeen Brežneville.

Presidentti **Václav Havelille** ojennettiin 24 vuotta myöhemmin kopiot kahdesta kutsukirjeestä elokuulta 1968. Toisen olivat allekirjoittaneet konservatiivien viisi vaikutusvaltaisinta edustajaa, joista yksi oli jälleen Bilák. Myös parlamentin pitkäaikainen puhemies **Alois Indra** oli allekirjoittanut sen. Toinen kirje oli henkilökohtainen viesti eräältä KSČ:n puhemiehistön ehdokasjäseneltä.

Bilák oli kutsujista ainoa, joka vuonna 1992 oli enää hengissä. Hän kielsi tekonsa vieläkin, vaikka käsialan tuntijoiden mukaan allekirjoitus oli aito.

Sen sijaan ”normalisoinnin” tuleva toteuttaja, **Gustáv Husák** ei ollut allekirjoittajien joukossa. Hän siirtyi miehittäjien puolelle vasta myöhemmin syksyllä.

Sotilaspolitiikka ratkaisi

KSČ:n uudistusmielisen johdon kaavailut maansa politiikan ja talouden uudistamiseksi vaikuttivat Prahasta katsoen epäilemättä järkeviltä. Ne vastasivat 500 vuotta vanhoja böömiläisen turvallisuuspolitiikan perinteitä. **Jiří Poděbrady**, Böömin ainoa hussilainen kuningas, ehdotti vuonna 1464 yleiseurooppalaista hallitsijoiden liittoa – tosin

Neuvostoliitto liittolaisineen aliarvioi pahasti miehityksen poliittiset kustannukset.

ALDOR46 (CC BY-SA 3.0), from Wikimedia Commons

Turkin islamilaisia osmanneja vastaan; nämä kun olivat juuri vallanneet Konstantinopolin. Jiří-kuninkaan nykyiset maanmiehet saattavat kyllä pitää häntä tietyn perustein nykyisten ETYK:n ja Etyjin kaukaisena esi-isänä. Onhan kyseistä kuningasta pidetty jopa varhaisena YK-ajatuksen esittäjänä. Hänen hankkeistaan ei tuolloin katolisessa Euroopassa tullut mitään. Eihän koko kuningasta tahdottu hänen hussilaisen uskonsa takia tunnus-
taa muualla Euroopassa. Yhtä vähän vuoden 1968 Tšekkoslovakian uudistajilla oli mahdollisuuksia toteuttaa politiikkaansa vanhakantaisen Varsovan liiton ”oikeauskoisten” stalinistien keskuudessa. Niinpä vuonna 1968 uudistushenkiset poliitikot ja Tšekkoslovakian kansanarmeijan ČLA:n esikuntaupseerit eivät ottaneet huomioon suurpoliittisia realiteetteja. Heidän suunnitelmansa olivat tuolloin avoin haaste Moskovalle. He unohtivat kokonaan katsoa kylmän sodan Euroopan poliittista karttaa. He unohtivat hyväuskoisuudessaan ajatella kylmän sodan geopolitiikkaa ja sen rautaisia ehtoja ja rajoituksia.

Neuvostoliitto oli jo 1950-luvulla ajanut samoja tavoitteita, Keski-Euroopan ydinaseetonta vyöhykettä, joka olisi kattanut Tšekkoslovakian, Puolan sekä Itä- että Länsi-Saksan, joka oli tärkeä NATO:n jäsen. Suunnitelman yhdinaseettomasta

vyöhykkeestä esitteli YK:lle vuonna 1957 Puolan ulkoministeri **Adam Rapacki**, eikä kukaan neuvostoministeri. Tuskinpa hän saattoi puhua tuolloin ja tuollaisia ilman Moskovon hyväksyntää. Kun Neuvostoliiton sotilaallinen asema suhteessa Yhdysvaltoihin oli vahvistunut 1960-luvulla, tilanne muuttui. Oli saavutettu ns. kauhun tasapaino. Niinpä Tšekkoslovakian uudistusmielisten pyrkimykset uhkasivat jakaa Varsovan liiton NATO:n vastaisen puolustuksen kahtia.

Tšekkoslovakian uhmilua

Ulkopoliittisen painostuksen kiristyessä vähän ennen miehitystä Tšekkoslovakian televisiossa nähdyssä uutiskatsauksessa KSČ:n sotilasosaston päällikkö kenraaliluutnantti **Václav Prchlík** arvosteli Varsovan liiton sisäistä epätasa-arvoisuutta. Samalla hän ilmoitti, että Tšekkoslovakian armeija oli valmis tarvittaessa asein puolustamaan maan suvereniteettia. Hän ei näyttänyt tekevän eroa sillä, tulisiko vihollinen idästä vai lännestä. Kenraaliluutnantti Prchlíkin lausunto viittasi pikemmin liittoutumattomuuspyrkimyksiin kuin uskollisuuteen Varsovan liiton velvoitteille. Dubček ja muu puoluejohto vakuuttivat lojaalisuuttaan, mutta maan upseerien uusi sotilasdoktriini ja Prchlíkin kannanotot veivät heidän sanoiltaan us-

kottavuuden liittolaismaiden johtajien silmissä. Sitä paitsi Dubček kieltäytyi erottamasta Prchlikiä puolueen sotilasosaston päällikön paikalta, vaikka liittolaismaat sitä vaativat. Vasta "normalisoija" Husák heittäi Prchlikin vankilaan Moskovon toiveiden mukaisesti.

Jos Tšekkoslovakia olisi ehtinyt vahvistaa armeijaansa ennen elokuuta 1968, miehitys olisi saattanut tulla sotilaallisestikin kalliiksi, sillä Tšekkoslovakian armeija ei ehkä siinä tapauksessa olisi jäänyt kasarmeihin. Maalla on ollut passivisessa vastarinnassa mittavimmat perinteet kuin aktiivisessa. Eiväthän sen johtajat komentaneet armeijaa liikkeelle 30 vuotta aikaisemminkaan, kun natsi-Saksa anasti siltä sudeettialueet.

Hampaaton länsi

Yhtä vähän kuin syksyllä 1938, tuskin kukaan olisi elokuussa 1968 tullut Tšekkoslovakian avuksi. Länsimaat eivät ennenkaan ole ottaneet riskejä vaikutuspiirinsä ulkopuolella sijainneiden pienten maiden takia. Elokuussa 1968 länsivallat tyytyivät pelkkiin protesteihin. Varsovan liiton joukkojen miehitys Tšekkosloveniassa aiheutti trauman pikemmin Länsi-Euroopan vasemmistolaisille ja antiautoritaarisuuteen uskoneille opiskelijaliikkeille kuin sen poliittisille johtajille, joilla ei enää ollut turhia illusioita. Ne olivat karisseet iän mukana jo ajat sitten. Ne tiesivät, etteivät Varsovan liiton joukot etenisi sen pitemmälle. Turvallinen tasapaino, *status quo*, oli taas palautettu. **Machiavelli** olisi luultavasti kuitenkin hyväksynyt lännen johtajien politiikan. Tämän Tšekkoslovakia oli saanut kokea sekä vuosina 1938–39, kun se luovutettiin Hitlerille, että vuosina 1945–48, kun se luovutettiin Stalinille. Stalin ja neuvostajohto olivat myös Machiavellinsa lukeneet, ehkäpä jopa paremmin kuin **Marxinsa**, ja sisäistäneet lupauksista piittaamattoman valta- ja voimapolitiikan täydellisesti. Kuten oppi-isä neuvoi, ei pidä mennä liian pitkälle. Stalin olisi osannut vetäytyä, jos ekspansion kustannukset olisivat kasvaneet liian suuriksi, kuten esimerkiksi entisessä Persiassa eli nykyisessä Iranissa vuosina 1945–46. Nyt, vuonna 1968 Brežnevin johtama Neuvostoliitto liittolaisineen aliarvioi pahasti 1968 miehityksen poliittiset kustannukset.

Miehityksen hinta

Poliittisesti miehitys oli Neuvostoliitolle Pyrrhoksen voitto. Lisää samanlaisia voittoja, niin Neuvostoliiton vaikutusvalta olisi huvennut jo yli kymmenen vuotta aikaisemmin kuin mitä tapahtui. Jo 1980-luvun alun Puola oli niin hankala tapaus, että Neuvostoliitto osasi pidättäytyä sotilaallisesta interventtiosta sinne. Joka tapauksessa lännen kommunistipuolueet lähtivät viimeistään vuonna 1968 omille teilleen tuomiten miehityksen selvin sanoin. Suomen kommunistinen puolue jakautui miehityksen takia pysyvästi kahtia, demokratiaa kannattavaan enemmistöön ja neuvostomieliseen vähemmistöön. Voi ehkä sanoa, että poliittisen Itä-Euroopan, neuvostoblokin rapautuminen alkoi loppukesästä 1968. Viimeisetkin venäläisille aidon lojaaleina pysynee kansat, tšekit ja slovakit, siirtyivät pinnanalaisten vihollisten joukkoon, kuten baltit, puolalaiset ja unkarilaiset, puhumattakaan romanialaisista, joiden nationalistinen neuvostovastaisuus oli jo ihan julkista.

Jo Preussin rautakansleri **Otto von Bismarck** sanoi aikoinaan: "Joka hallitsee Prahaa, hallitsee Eurooppaa." Tähän vetosi myös vanha neuvostomarsalkka **Ivan Konev**, joka oli jo vuonna 1945 pitänyt huolen siitä, että puna-armeija ehti Prahaan ennen amerikkalaisia. Tšekkoslovakian miehityksen puhtaasti sotilaspoliittisia vaikuttimia on jälkeen päin aliarvioitu. Kuitenkin ns. Brežnevin oppi sosialististen liittolaisten rajoitetusta suvereenisuudesta, joka syntyi Tšekkoslovakian miehityksen seurauksena, oli nimenomaan sotilaspoliittinen oppi. Sekä kaksinapaisen maailmanpoliittisen järjestelmän silloinen tila että maantiede toimivat Tšekkoslovakian uudistajia vastaan.

Mitä jäi Prahan keväästä käteen?

Ainoa vuoden 1968 Prahan kevään toteutuneista uudistuksista oli Tšekkoslovakian jakaminen vuoden 1969 alusta tšekien ja slovakien liittotasavallaksi, jossa kummallakin tasavallalla oli oma parlamentti ja hallitus sekä kansalaisuus. Tšekissä virallisena kielenä oli tšekki ja Slovakiassa slovakin kieli, jotka vielä tuolloin muistuttivat toisiaan niin paljon, että kumpaankin kansallisuuteen kuulunut soittaja saattoi puhelimesta puhua omaa kieltään ja vastaaja ymmärsi häntä täysin.

Tšekkoslovakian miehitystä vastustanut mielenosoitus Helsingissä elokuussa 1968.

Szilás [Public domain], from Wikimedia Commons

” Elokuussa 1968 länsivallat tyytyivät pelkkiin protesteihin.

Osavaltioita yhdistävänä tekijänä oli federaation parlamentti, hallitus ja valtion päämies, presidentti. Slovakit siis voittivat jotakin, kun taas tšekit menettivät kaiken, mitä olivat tavoitelleet. Autonomia ja kansallisen kielen vahvistaminen olivat olleet slovakien keskeisiä tavoitteita, kun taas tšekit olivat painottaneet kansalaisvapauksia ja talousuudistuksia. Todellinen valtiollinen uudistus jäi puolitiehen, koska puoluetta ei jaettu. Slovakian kommunistipuolue KSS pysyi valtakunnallisen KSČ:n alaisena nk. alueorganisaationa, ja jo vuoden 1960 perustuslaki oli määrännyt KSČ:n koko yhteiskunnan johtavaksi voimaksi eli puolueen yksinvalta, nk. ”proletariaatin diktatuuri” maassa säilyi. Todellisuudessa kyse oli oikeastaan sekretatiaatin diktatuurista, puolueen keskuskomiteen sihteeristön ylivallasta sitäkin selvemmin,

kun puolueen uusi jäsenistö koostui entistä enemmän ns. uraohjuksista. Puolueen jäsenyys edisti karriääriä ja oli useimmiten välttämätönkin ehto taloudelliselle ja sosiaaliselle nousulle ideologisen vakaumuksen jäädessä vuosien mittaan yhä toisarvoisemmaksi. Tšekkoslovakian kommunistista puoluetta, KSČ:tä johdettiin siis keskitetysti edelleen Prahasta – tai oikeastaan Moskovasta – vaikka KSČ:n johtajana olikin slovakki, ensin Dubček ja sitten Husák, ja puolue johti valtiota. Parlamentin jäsenyys tarkoitti vain puolue-elinten jo hyväksymän lainsäädännön automaattista vahvistamista. Myös televisiossa saattoi nähdä nukkuvia tai puoliunessa torkkuvia parlamentin jäseniä.

Muuten seurannut ”normalisointi” vuosina 1969–71 palautti vanhan järjestyksen puoluepuhdistuksineen. Tällä kertaa ei viety henkeä keneltäkään, toisin kuin vuosina 1948–53. Puoluejohto ja hallitus lahjoivat kansalaiset pysymään rauhallisina aineellisin houkuttimin, mihin myönteinen taloudellinen kehitys antoiakin normalisoinnin alkuvuosina mahdollisuuksia ennen väistämätöntä taloudellista ja poliittista pysähtyneisyyttä. Seurauksena oli kuitenkin monesti apatia ja vetäytyminen yksityiselämään hoitamaan puutarhoja ja kesämökkejä, keillä sellaisia oli. 🇸🇰

Jussi Valtonen menestysromaani

julkaistiin Tšekissä

**Tšekki-käännös on
Finlandia-voittajan kahdeksas**

Neljä vuotta ilmestymisensä jälkeen Jussi Valtonen neljäs romaani *He eivät tiedä mitä tekevät* julkaistiin myös tšekiksi. New Yorkissa tutkijana toimiva psykologi vieraili Prahassa kirjansa kahdeksatta käännöstä juhlistamassa.

Teksti ja kuva: Erkki Mervaala

Vuonna 2018 kirja on jopa ajankohtaisempi kuin ilmestyessään. Lähitulevaisuuteen sijoittuvan romaanin lukuisista teemoista erityisesti esiin nousee sosiaalisen median merkityksen kasvu. Kuusi vuotta kestäneen kirjoitusprosessin aikana kuluttajateknologian kehitys ehti myös ottaa kiinni kirjailijan keksimiä asioita. **Valtonen** muis-

” Kuvittelin, että olimme menossa kohti demokraattisempaa ja vapaampaa yhteiskuntaa.

taa suuttuneensa tajutessaan, että *Google Glass* oli tulossa.

”Mun kustannustoimittajakin sanoi, että koe-ta nyt saada se valmiiksi, ettei kaikki luule, että nää on keksitty vasta jälkeenpäin. Siinä oli jotain hyytävää, kun huomasi joitakin asioita, joita luuli keksineensä, niin ne olikin olemassa. Scifimmästä päästä skenaariot eivät ehkä vielä lähitulevaisuudessa ole kuitenkaan toteutumassa.”

Toinen merkittävä teema kirjassa on ilmastonmuutos ja ihmisen ja luonnon suhde, jota käsitellään aktivistin, nuoren Samuelin näkökulmasta. Valtonen ei koe, että esimerkiksi ilmastokysymykset olisivat tulleet ajankohtaisemmiksi, koska ne ovat aina olleet ajankohtaisia. Nyt vain näyttää yhä selvemmältä, että ihmiskunnalla on yhä vähemmän aikaa jättää ne huomiotta.

”Jos ajattelee lokakuun 2018 IPCC-raporttia, se sävy on nyt kokonaan toinen kuin aikaisemmin. Aiemmissa oltiin haluttu säilyttää tutkijoiden neutraalius, mutta nyt ne sanovat jo ihan suoraan, että nyt on tosi kiire. Nyt täytyisi tehdä todella poikkeuksellisia, mullistavia asioita, ja aikaa on tosi tosi vähän”, Valtonen kertoo.

”Silti se kiireellisyyden tunne, joka Samuelilla on kirjassa, sitä ei ehkä vielä kuitenkaan näe yhteiskunnallisesti tai poliittisesti.”

Kirjassa käsitellään myös median ongelmallista roolia tieteen viestinviejänä. Valtosen mukaan tiettestä uutisoidaan yhä ”erehtymättömänä totuutena”. Hän pelkää asetelman olevan pidemmän päälle tuhoisaa, sillä tiede ja tutkimus eivät ole luonteeltaan sellaista.

Valtonen kertoo kirjakiertueen keskustelutilai-

suuksissa Brnossa ja Bratislavassa esiin nousseen myös yhteiskunnan jakautumisen ja median roolin siinä.

”Se johtaa polarisaatioon, jossa ihmisillä on kokonaan eri leirit ja eri todellisuudet ja ne luottavat aivan toisiin lähteisiin. Leireihin jakaantumisen jälkeen keskusteluyhteyden rakentaminen on todella vaikeaa.”

New York Universityn psykologian laitoksella vierailevana tutkijatohtorina toimiva Valtonen tutkii osittain samoja ilmiöitä. Yhdysvaltojen kaltaista syvää jakaantuneisuutta ei esimerkiksi Suomessa vielä hänen mukaansa ole.

”Yhdysvallat on jättimäisen suuri ja monimuotoinen maa, jossa mihinkään asiaan ei tule olemaan yhtä perspektiiviä. Suomi taas on niin pieni, että siellä on helposti konformistisia käytäntöjä – me kaikki tiedämme, että me ollaan kaikki Suomessa tätä mieltä. Erot ovat luonteeltaan hienosäätöä yhteiseen sosialidemokraattiseen perinteeseen.”

Jakaantuneisuus näkyy myös Tšekin ja sen naapurivaltioiden poliittisessa ilmapiirissä päivä päivältä enemmän. Sekä Tšekin pääministeri **Babiš** että Unkarin pääministeri **Orbán** ovat kutsuneet kriittisiä journalisteja valeutisten levittäjiksi, Yhdysvaltojen presidentti **Trumpin** mallia noudattaen. Viime aikojen poliittinen kehitys niin Euroopassa kuin Yhdysvalloissa ja Brasiliassa huolestuttaa Valtosta.

”Siinä on jotain sellaista, mikä tuntuu pelottavan vääjäämättömältä. Siihen liittyy myös suru ja pettymys siihen, että kuvittelin, että olimme menossa kohti demokraattisempaa ja vapaampaa yhteiskuntaa.”

Suomelle kultaa salibandyn MM-kisoista Prahassa

Prahassa järjestettiin 1.-9. joulukuuta 2018 salibandyn miesten MM-kisat, joissa Suomi puolusti menestyksekkäästi kaksi vuotta sitten Latviassa saavuttamaansa kolmatta mestaruutta. Kansainvälisen Salibandyliiton IFF:n organisoima turnaus oli 12:s, joista nyt kolmatta kertaa Tšekissä (aiemmat 1998 ja 2008). Lajin ehdottomat mahtimaat ovat Ruotsi ja Suomi, jotka ovat olleet mitaleilla kaikissa kisoissa: Ruotsilla on kahdeksan kultaa ja neljä hopeaa, Suomella neljä kultaa, kuusi hopeaa ja kaksi pronssia. Mitalitaulukkoon ovat päässeet vuodesta 1996 alkaen parillisina vuosina järjestettävissä kisoissa lisäksi vain Sveitsi (0-1-7), Tšekki (0-1-2) ja Norja (0-0-1).

Prahan-kisoihin tänä vuonna osallistui yhteensä 16 maata, jaettuna neljään neljän maan lohkokoon, joista A ja B olivat ns. eliittiryhmä, C ja D kehittyviä salibandymaita. Turnauksen päänäyttämönä toimi O2-areena, jonka kapasiteetti on 17 000

katsojaa. Lisäksi pelattiin Spartan Podvinný mlýn -areenalla (1300 katsojan uudehko palloiluhalli). Välierien ja mitaliotteluiden yleisökeskiarvo oli huikea 13 867 katsojaa. Finaalia seurasi salibandyn uusi ennätysyleisö 16 276 katsojaa; kaikkiaan kisayleisöä oli 181 518 – ennätys sekin. Välierissä Suomi voitti Tšekin 7-2 ja Ruotsi Sveitsin niukasti 5-4 riippulaisen jälkeen. Pronssia sai Sveitsi, joka voitti kisaisäntä Tšekin 4-2. Finaalissa Suomi oli vakuuttava voittaen Ruotsin 6-3. Kolmas perättäinen mestaruus on tavoitteena Helsingissä joulukuussa 2020.

Salibandyn mm-ranking 2018: Suomi, Ruotsi, Sveitsi, Tšekki; sijat 5-8: Latvia, Saksa, Norja, Tanska; sijoille 9-16 sijoittuivat järjestyksessä: Slovakia, Viro, Kanada, Australia, Puola, Thaimaa, Japani ja Singapore. 🇷🇺

Teksti: Petteri Peuranen

Kuva: Ondřej Klíma / IFF WFC

Kuuntele Yle Areenasta

Prahan kevät ei unohdu

Tšekin ja Tšekkoslovakian historiaan perehtynyt VTT Heikki Larmola ja Jari Aula puhuvat Prahan keväästä 1968.

<https://areena.yle.fi/1-4483413>

Tšekin sata vuotta

VTT Heikki Larmola ja Jari Aula keskustelevat satavuotiaan päiväsankarin menneisyydestä ja nykyisyydestä.

<https://areena.yle.fi/1-4542234>

PŘIJMEME
PANÍ DO
KUCHYNĚ

Tasa-arvoa tšekkiläisittäin... "Naisen paikka on keittiössä", edelleen vuonna 2018 - ainakin U Kocouran eli Kollikissan kapakassa Nerudova-kadulla. Ilmoitus oli ikkunassa niin 28.10. kuin vielä 20.11.2018.

Ahoj!

Kiinnostaako tšekki?

Onko puolisisi tšekki?

Haluatko parantaa ja kehittää tšekin kielen taitojasi?

Suunnitteletko muuttoa Tšekkiin?

Kaipaatko käännösapua?

Minä autan!

Laita viesti: tsekkia.akkia@gmail.com

Löydät minut myös **Facebookista** tai
osoitteesta www.tsekkiaakkia.com!

Mějte se krásně! :)

Isoisää etsimässä

Osa 2, jatkoa lehdestä 1/2018

Teksti ja kuvat: Tomi Nohynek

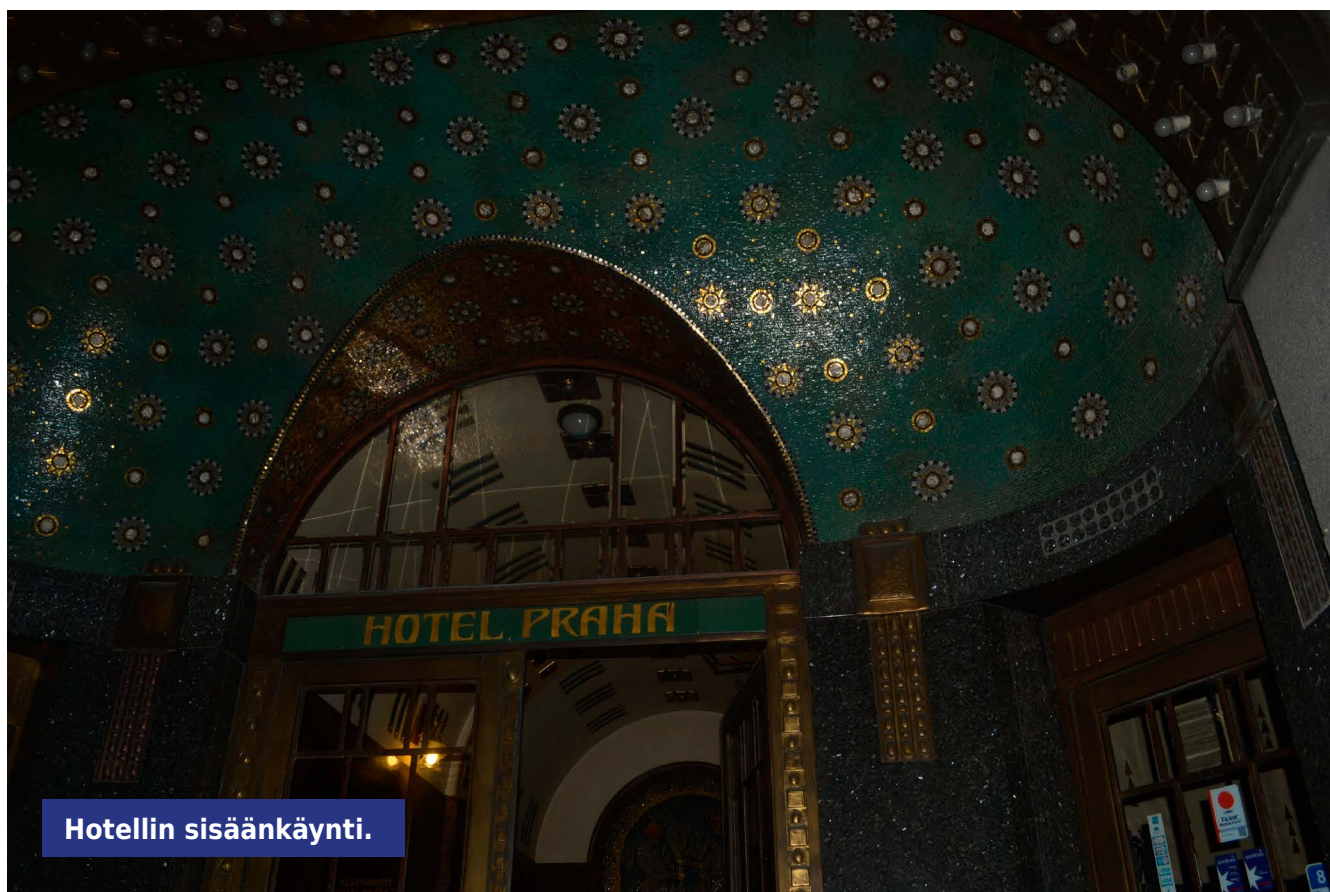
Isoäitini Helmi Theresia Majander lähti viime vuosisadan alussa Orimattilan Mallusjoelta nuorena, alta kaksikymmentävuotiaana, Helsingin kautta kohti Uutta maailmaa. Miten sitten kävikään. Hän päätyi Saksaan ja tapasi böömiläisnuorukaisen, johon rakastui ja sai tämän kanssa kaksi lasta ja meni naimisiin. Niin kuin usein käy, rakkaus haihtui vaikeissa ja köyhissä oloissa. Helmi otti lapsensa ja matkusti nyt ulkomaalaisena kahden tšekkoslovakialaisen lapsensa kanssa itsenäistyneeseen Suomeen. Minne jäi isoisä? Jäljet katosivat tai kadotettiin. Vuosien miettimisen jälkeen lähdin etsimään kadonnutta isoisääni. Vähäisten tietojen ympärille palapeli pikkuhiljaa rakentui. Vaikka isoisän kotikylä ja perheen hauta löytyivätkin, jäivät hänen loppuelämänsä vaiheet vielä hämärän peittoon. Matkasta rakentui enemmänkin tutustuminen Böömin historiaan ja böömiläiseen mielenmaisemaan omasta näkökulmastani katsottuna.

Ajamme kohti Libereciä. Nyt on maanantai ja liikennettä on selvästi enemmän kuin aikaisempina päivinä. Varsinkin raskasta liikennettä on paljon. Olen aikaisemminkin haukkunut tšekkiläisiä teitä ja tänään teen sitä taas. Moottoriteillä on melkein sääntö, että yksi kaista on suljettu. Noin silmämääräisesti se näyttää olevan se kaista, joka

Wenzel Nohynek vanhassa kuvassa.

on parhaimmassa kunnossa. Liikenteen ohjaamiseen on panostettu paljon. Valtavia betoniporsaita on kilometrien matkalla. Keltaoranssisia, muovisia liikenteen- ja kaistanohjaajia on kymmenien kilometrien matkoilla. Voisi ajatella, että jos noiden rakentamiseen, suunnitteluun ja asentamiseen käytetty aika ja energia olisi käytetty teiden kunnostamiseen, niitä ei tarvittaisi lainkaan. Tietysti kyseessä voi olla tšekkiläinen pila muistuttamassa kommunismin ajan byrokratian mielettömyydestä tai sitten kapitalistisen nykyajan tuoma lieveilmiö, jonka voitot joku kerää. Lopulta saavumme perille ja majoitumme upeaan hotelli Prahaan keskusto-

Hotellin sisäänkäynti.

” Tällainen jyrkevä jugend-ympäristö antaa ryhtiä päätöksien tekoon.

rin laidalle. Matkaan tuhrautui koko päivä, joten virastoihin pääsemme tutustumaan vasta huomenna.

Aamulla menemme hotellin aamupalalle tekemään suunnitelmaa päivän varalle. Tällainen jyrkevä jugend-ympäristö antaa ryhtiä päätöksien tekoon. Päätämme lähteä kohti kunnantaloa ja kysyä neuvoa. Siellä aikamme pohdittuamme **Wenzelin** liikkeitä tai niitä vähiä liikkeitä, mitä me tunnemme, vaikuttaa epätodennäköiseltä, että hänen polkunsa olisi suuntautunut tähän suuntaan. On varmaan viisainta suunnata voimamme Mnichovo Hradištěn alueelle.

Lyhyehkön ajon jälkeen olemmekin tuossa piennessä, mutta viehättävässä kaupungissa. Löydämme hautausmaan ja huomaamme, että yleinen suuntaus on samantapainen kuin olemme aikaisemmin havainneet: hautakivissä on harvoin muuta tietoa kuin perheen nimi. Löydämme neljä Nohýnková-hautaa ja yhden Nohýnek-haudan. Itse asiassa jälkimmäisessä etunimikin täsmää. Tässä hautakivessä on tavallista enemmän informaatiota johtuen ehkä siitä, että siinä lepää kolme eri sukunimistä vainajaa, **Václav Nohýnekin** lisäksi **Antonie Thorova** ja **Josef Halbich**. Mikä lie ollut heidän yhteinen nimittäjänsä, kun päätyivät samaan viimeiseen lepopaikkaan, sitä ei hautakivi kerro. Sen se kuitenkin kertoo, että haudassa ei lepää meidän isoisämme. Tämän haudan Václav oli kuollut 1895, jolloin meidän Václav oli kaiketi toisella luokalla Kněžmostin kansakoulussa, luultavimmin jälki-istunnossa.

Lähdemme kohti keskustaa, joka on vain muutamman kadunkulman päässä. Löydämme kaupungintalon, mutta epäonneksemme tänään on koulutus-

Irena Křestanová ja Hanna Heino-Nohynek tutkivat kirkonkirjoja.

päivä ja virkailijat ovat poissa. Emme oikein tiedä, mitä tehdä. Jäämme paikoillemme, istumme alas, nousemme ylös ja istumme takaisin alas. Eipä aikaakaan, kun päättämättömyytemme palkitaan ja paikalle saapuu virkailija. Hän on tullut hakemaan jotain tavaraansa työhuoneestaan. Vuolaasti selitämme tilannettamme ja eipä kestä kauaakaan, kun **Irena Křestanová** avaa oven ja toimisto on auki meitä varten.

Nyt asia etenee sujuvasti, ja pian edessämme on vanhoja 1800-luvun lopun kirkonkirjoja. Irena selittää samansuuntaisesti kuin Prahan arkistossa: kirjoissa ovat papit kirjoittaneet syntymät kylittäin ja tiettyjen aikojen välein täytyy taas harppoa ja etsiä uudestaan sama kylä. Tiedot eivät välttämättä aina ole oikein, johtuen pappien täsmällisyyden tai tarkkuuden puutteesta.

Taas olemme saaneet kaapattua ystävällisen ja avuliaan ihmisen aikaa ja ammattitaitoa. Olen jo aikaisemmin käynyt lisäämässä parkkiautomaattiin rahaa, eli kyllä tässä on taas aikaa kulunut. Nyt hän kuitenkin kertoo meille, että hänellä on varattu hieroja, josta hän taitaa jo olla hieman myöhässä. Hän ehdottaa, että tulisimme seuraavana päivänä uudestaan, vaikka puolenpäivän jälkeen. Siihen mennessä hän olisi selvittänyt, mitkä kirkonkirjat ovat niitä, joihin kannattaa tutustua. Päästämme Irenan kiitoksin hierojalle ja toivomme, ettei hän olisi kovin paljon myöhässä. Sovim-

” Pian edessämme on vanhoja 1800-luvun lopun kirkonkirjoja.

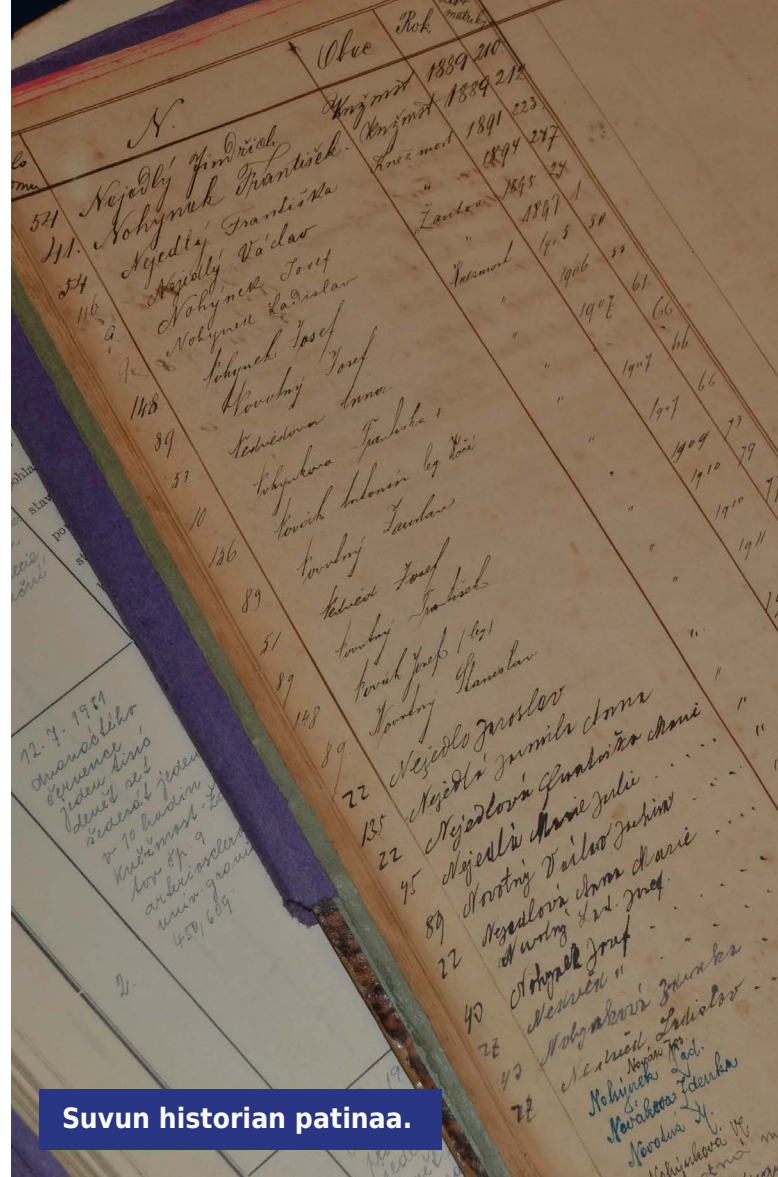
me tulevamme seuraavana päivänä takaisin.

Lähdemme etsimään isoisän Trenčínä, nyt täältä hieman lähempää. Ajamme hetken ja saavumme paikalle. Alkuvaikutelma paikasta on hieman sekava. Mikään varsinainen lomaparatiisi tämä ei taida olla. Isoisä oli siis tulossa lomanviettoon kotiseudulleen. Kanoja tepastelee pihoissa ja muutaakin siipikarjaa näyttää olevan. En yllätyisi yhtään, jos noihin piharakennuksiin kurkistaessa vastaan kurkistaisi possu. Pieni puro solisee alueen läpi. Siinä uiskentelee höyhenpeitettään vaihtava sorsa. Löydämme vanhan kaivon, joka näyttää olevan ei kenenkään maalla. Ehkä se on entinen kylän yhteinen kaivo, tai vain kadonneen talon ja piha-piirin oma. On helppo kuvitella isoisän aikanaan tästä vettä ottaneen. Kyllä tässä väkisin tulee mieleen, että emme taida tällä retkellä löytää sitä kadonnutta kartanoa, emmekä sateenkaaren juurella olevaa kultapataa.

Sukupuussa olemme siis päässeet isoisän isoisään saakka. Václavin isä oli **Josef** ja hänen isänsä

oli **Josef**. Näin olemme saaneet sukuumme kaksi Josefia. Tšekissä on kaksi huomattavasti tunnetumpaaakin Josefia. Toinen on **Franz Kafkan** luoma Josef K. ja toinen **Jaroslav Hašekin** hahmo Josef Švejk, kaksi maailmankirjallisuuden tunnettua hahmoa. Vaikka he ovat persoonina varsin erilaiset, yhtäläisyyksiä löytyy ympäristön ja yhteiskunnan kasvottomuudesta. Molemmat joutuvat byrokratian pyörteisiin. Toinen hallitsee sitä tietoisesti tai tietämättään, mutta toinen on täysin sen rataiden puristuksissa. Nyt kun on omat ja vieraamatkin Josefit saatu järjestykseen, on aika lähteä ruokailemaan ja valmistautumaan yöpuulle. Seuraava päivä olisi viimeinen päivämme ja vielä olisi muutama asia hoitamatta.

Aamun kirkkaus herättää meidät ennen kellonsoittoa. Nautimme aamiaisen, ja kahvin kirkastamina lähdemme kohti loppukiriä. Meillähän on sovittu tapaaminen Irenan kanssa, joten ajamme ensin Mnichovon kaupungintalolle. Joudumme hetken odottamaan, koska on juuri lounastunti. Pian kuitenkin pääsemme tuttuun toimistoon. Irena oli luvannut tehnyt taustatyötä, ja meitä varten on kolme kirkonkirjaa, joissa voi olla jotain meitä kiinnostavaa. Hän kertoo puhuneensa kotonaan

” Näin olemme saaneet sukuumme kaksi Josefia.

meistä ja tapauksestamme. Irenan mies on kotoisin juuri Kněžmostista ja hän oli kertonut, että alakoulussa hänellä oli luokkatoverina Josef Nohýnek-niminen poika.

Selaamme kirjoja Irenan johdolla. Yksi mielenkiintoinen asia nousee esiin. Kirjoissa on syntymän yhteydessä mainittu myös synnytyksessä avustanut kättilö. Yhä useammin silmä noteeraa myös kättilön, koska **Franziska Nohýnková** on toiminut monessa synnytyksessä kättilönä. Pinnallisen tutkimuksen mukaan hän toimi kättilönä Kněžmostissa ainakin 1915–1935. Kun tuosta ottaa vähintään parikymmentä vuotta pois, voisi hänen syntymävuotensa aikaisintaan olla 1895. Ollaan suunnilleen samoissa ajoissa Václavin syntymän kanssa. Eroa olisi enimmillään kahdeksan vuotta, eli he olivat luultavasti sisaruksia tai serkuksia. Yhden syntymäajan kohdalla huomaamme lapsen kuolinajaksi merkityn saman ajan. Tarkistamme heti, oliko kättilönä ollut sukulaisemme, ei ollut. Ikävämpänä tietona huomaamme kuolleen lapsen äidin olleen itse tuo Kněžmostin kättilö Franziska Nohýnková.

Muistiinpanoissamme Prahan arkistosta meillä on tieto siitä, että perhe Nohýnek asui aikoinaan talossa numero 41. Tiedustelemme, löytyisikö tuon tiedon perusteella isoisan kotitaloa. Irena etsii tiedostoista tiedon, missä osoitteessa tuon talon nykyisin pitäisi sijaita. Kirjaamme osoitteen mielenkiinnolla muistiin. Kiitämme ja halaamme sydämellisesti Irenan kanssa ja lähdemme jatkaamaan matkaamme.

Toriatuolilla huomaamme unelmiemme kodin eläkepäiviksi. Kauneutensa lisäksi talosta löytyy ravintola terassilla ja apteekki. Mitä enempiä ihmisen voi toivoa elonsa iltaruskoa ilahduttamaan?

Jatkamme matkaamme kohti kyläämme. Sinne saavuttuamme etsimme ensi töiksemme sen osoit-

Eläkepäivien unelmakoti
Mnichovo Hradištěssä.

teen, jossa sijaitsi aikoinaan talo numero 41, jossa Václav vanhempineen ja mahdollisine sisarusineen asui. Löydämme osoitteen, näillä main on rakennettu uudehkoja omakotitaloja, joista suurin osa on suuria ja hienoja. Tontti on tyhjä. Muutama puu ja heinää kasvaa autiolla, kuitenkin aidatulla tontilla. Aita on vanha ja ruosteinen. Kumma kyllä se kiertää koko tontin, mitään porttia emme löydä. Mitään merkkiä talosta ei ole, vain vanha ulkokuoli tontin nurkalla tai sitten se on pieni varasto. Ei löytynyt linnaa, kartanoa eikä edes taloa, ulkokuoliin on siis tyytyminen. Kadun nimi sentään on Hradištská. Lähdemme hyvin mielin lentokentälle ja sulatteleamme kaikkea, mitä olemme matkan aikana saaneet aikaan.

Ensimmäinen aamu kotimaassa valkenee tutun turvallisissa merkeissä. Ainakaan pääkaupunki ei ole muuttanut vakaata ilmastopolitiikkaansa, ja taivaan peittää harmaa pilvipeite ja lämpömittarikaan ei elohopeapilariaan turhan korkealle kurkotta. Jatkan papereiden tutkimista, ja nyt isäni passikin näyttäyty aivan uudessa valossa. Ennen

merkityksettömät sanat, kuten Kněžmost, saavat uuden merkityksen. Isäni passiin on hänen kotipaikakseen merkitty isoisan syntymäkylä, missä hän ei koskaan ollut edes käynyt, todennäköisesti kansalaisuuden saamisen edellytyksenä. Paljolta vaivalta olisi välttytty, jos olisi osannut katsoa oikein.

Seuraavaksi otan yhteyttä Kansallisarkistoon ja parin kuukauden jälkeen saan vastauksena pahoittelut viivästymisestä. He toteavat, että kysymyksen sukulaisten kansalaisuusasioista ovat niin moninaiset, etteivät kykene niihin vastaamaan. Ohjaavat ottamaan yhteyttä Maahanmuuttovirastoon. Eipä aikaakaan, kun sieltä tutkija **Antero Leitzinger** laittaa pöytään faktaa. Hän toteaa, että isoäitini menetti Suomen kansalaisuuden mennessään naimisiin, samalla hän ja hänen tulevat lapsensa saivat Itävalta-Unkarin kansalaisuuden. Muutaman vuoden kuluttua uuden valtion synnyttyä he kaikki saivat Tšekkoslovakian kansalaisuuden. Toinen lapsista, tätini **Alli**, kuoli varhain Suomessa Tšekkoslovakian kansalaisena. Isäni ja isoäitini menettivät kansalaisuutensa ns. **Benešin** asetusten mukaan. Tuo asetukset riisti kansalaisuu-

den kaikilta, jotka eivät pystyneet erityisolosuhteissa todistamaan olleensa natseja vastaan. Isäni ei koskaan saanut tietää, miksi häneltä kansallisuus vietiin, mutta epäilen, että vapaaehtoinen sotilaspalvelus Suomen armeijassa, Saksan aseveljenä saattoi olla syy. Isoäitini orimattilalaisen **Charlotta Laaksosen** vanhin tytär kuoli Marian sairaalassa Helsingissä ulkomaalaisena ilman kansalaisuutta. Isäni sai Suomen kansalaisuuden ja kuoli suomalaisena.

Koiramme Vincentin, joka tuli meille aluksi vain hoitoon, historiasta pitää vielä kertoa lyhyesti, sillä se sivuaa omalla tavallaan tarinaamme. Vinskin äiti on koko nimeltään *Future of Bohemia Platina*. Hän syntyi Tšekissä vuonna 2005 ja jo kymmenen kuukauden ikäisenä hän lähti siirtolaiseksi Suomeen. Nuorena maahanmuuttajana hän kotoutui maahanamme varsin hyvin ja solmi liiton suomalaisen koiran kanssa ja sai pentueen. Nyt tuon maahanmuuttajan poika on suomalaistunut siinä määrin, että hän haukkuu virheetöntä suomea pihassamme. 🇨🇪

MENNEITÄ TAPAHTUMIA

Tšekin 100-vuotisjuhla pidettiin ja kansallispäivän juhlallisuuksia vietettiin Tšekin Suomen suurlähetystössä torstaina 20.9.2018. Paikalla oli myös kansanmusiikkiyhtye ja runsaasti juhlaväkeä. Kuva: Nina Faconová.

Seuran järjestämä Tšekin 100-vuotisjuhla pidettiin Helsingin Lauttasaarensa lauantaina 20.10.2018. Paikalla oli seuran jäseniä juhlistamassa tapahtumaa. Ruoka maistui ja juoma virtasi. Kuva: Hanne Lempinen.

